

Михайло БРИНЬКО

Обов'язок давати пожертву на Церкву не є чимось новим. Це зрозумілий релігійний обов'язок, що випливає з найважливішого обов'язку богочитання, найкращим виявом якого є жертва, бо жертвуючи себе чи свої речі Богові на службу, ми наочно демонструємо, що все у світі належить Йому.

Христова Церква – це не тільки суто духовна установа, яка піклується про справи небесні. Але це також видиме і перебуваюче на землі товариство, яке чимось подібне до світської держави. Як і громадяни будь-якої держави, вірні мають не тільки права, а й обов'язки, зокрема обов'язок складати різного роду пожертви. У світській державі з податку утримується державний апарат, військо, озброєння, забезпечуються соціальні та культурні потреби. Щось подібне є і в Церкві. Без сумніву, першим і головним завданням Церкви є провадити вірних до спасіння, але не лише за допомогою духовних середників (богослужінь, Святих Таїнств, проповідування Божого Слова), але й видимих матеріальних засобів, таких як будівництво храмів, видання християнських книг, виховання нового духовенства.

Святе Письмо закликає складати пожертву. У Старому Завіті читаємо, як Бог після гріхопадіння людини вибрав собі певних осіб, які називалися патріархами, з яких пізніше вийшов цілий народ. Цей народ Господь виховує, щоб він став святим, Божим народом. Однак святість йому дається непросто, і неодноразово Ізраїль відступає від Бога, збивається з істинного шляху. Тоді Господь кличе Мойсея – найбільшого пророка, через якого передає дороговказ – Закон. Цей Закон містить як Декалог, так і ряд інших приписів. Серед них велику роль відіграють приписи десятини. «Ти даси йому первоплід із твоєї пшениці, з твого нового вина, з твоєї олії й первістки вовни з твоїх овець. Бо його (священника) вибрав Господь, Бог твій, з-поміж усіх твоїх поколінь, щоб він стояв на службі в ім'я Господа, він і сини його, по всі дні», – говорить Мойсей (Втор 18, 4-5). Коли Ізраїль завоював Обіцяну Землю, то відбувся розподіл між дванадцятьма колінами (родами). Коліно Леві не одержало частки, бо Господь призначив їх на служіння біля Скинії, а пізніше у храмі. Основним їх обов'язком було богослужіння, а засобами для існування левітів забезпечували всі юдеї.

Прегарний приклад обов'язку давати пожертву дав нам сам Ісус Христос в Новому Завіті, про що оповідає Євангеліє від Матея. Коли одного разу прийшли до Ісуса збирачі податку на Єрусалимську святиню і запитали, чи й Спаситель дасть, Ісус у розмові з Петром повідомляє, що є вільним від усього податку як Син Божий, але, щоб сповнити закон, звелів дати за обох (Мт 17, 24-27). Коли після Вознесіння Ісуса Христа на Землі заснувалася апостольська Церква, то з самих початків, крім свого основного обов'язку – спасіння душ, спільнота дбала також про забезпечення духовенства, опіку над вбогими, хворими, вдовами й сиротами. У посланнях апостола Павла не знаходимо чіткого обов'язку давати пожертву на Церкву, бо вірні виявляли велике розуміння її потреб і

складали чималі добровільні пожертви. Але у своєму першому листі до Тимотея «апостол народів» звертає увагу ще на один важливий аспект, запозичений із закону Мойсея: «Не зав'язуй рота волів, що молотить» (1Тим 5, 18). Він, як добрий пастир, в своїх листах завжди вчить вірних Христової науки, часто допомагає вирішити проблеми і ніколи не забуває піклуватися про старших спільноти (єпископів, пресвітерів, дияконів). Тому, пояснюючи цей припис, говорить: «Робітник – гідний своєї нагороди» (1Тим 5, 18). Цими словами Павло звертається до вірних, щоб ті не забували за наставників своїх, бо ті, які працюють біля святого, «їдять» зі святого.

У 988 р. християнство прийшло на наші землі, а з ним і всі давньохристиянські звичаї, в тому числі і складання пожертви. Майже від самого початку Церква в Україні була під опікою князів, дістаючи від них велику частину доходів на «Боже», як про це свідчить сама назва Десятинної церкви у Києві, збудованої князем Володимиром Великим. Купці, ремісники, прості люди також жертвували на утримання церкви великі кошти без будь-якого примусу. Серед пожертв часто можна було зустріти ікони, хоругви, гроші та інші цінні речі, тому особливого акценту на примусовому податку в нас ніколи не було. Чим є жертва для сучасного християнина сьогодні? Як ми знаємо з книги Буття, все у світі є створене Богом, однак багато раз в історії люди це забували і досі забувають. Тому у складанні пожертви представлені плоди гігантської праці людини у світі. Ікони, хоругви, церковне начиння і різні пожертви стають символом виробничої активності людини, під час якої людина трудиться, майструє, видобуває, переробляє Боже творіння. Принесення продуктів людської праці є виявом першості Бога в їх появі. Також жертва в християнина завжди є даром, а дар приноситься в любові, вільно і радісно. Це стає найкращим виявом ставлення людини до Бога. Жертвуючи, людина ніколи не втрачає, а набуває завжди нових благ.

Пам'ятаймо, що творячи жертву чи з власного бажання, чи з послуху святій Церкві завжди осягаємо в Бога щедрі винагороду. Адже Біблія виразно заохочує нас: «Нехай дає кожний, як дозволяє серце, не з жалю чи примусу: Бог любить того, хто дає радо» (2 Кор 9,1).

Михайло БРИНЬКО. Від десятичини до пожертви//СЛОВО № 3 (67) 2016